

טורי פיין יצחק

173081

שרת בגדוד "ברק" (12)

נפל ב- ט' אייר תש"ח 18.5.1948

בקרב על צמח.

פייזן, יצחק

נפל בקרב בצמח ביום ט' באייר תשי"ח (18.5.1948)

והובא לקבורה בדגניה א'

ביום י"ב באייר תשי"ח (21.5.1948).

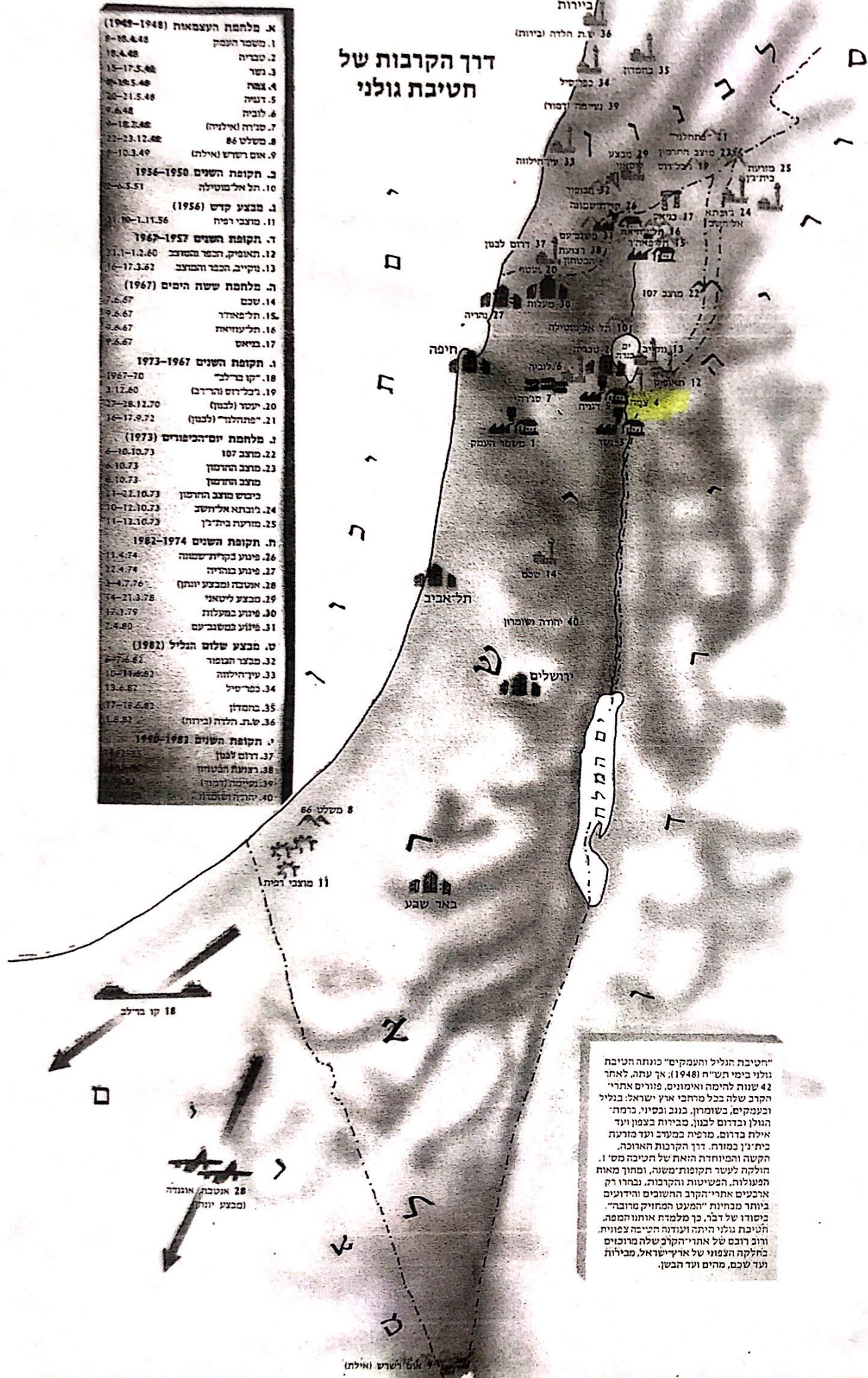

הנוף האנושי של החטיבה

הנוף האנושי של חטיבת גולני במלחמת העצמאות היה מגוון ורב־פנים. הוא מאפיין את "דור תש"ח" בארץ־ישראל של אותם הימים. מייסדי החטיבה, ראשוני לוחמיה ומפקדיה, היו אנשי ההתיישבות, עובדי־אדמה מן המושבה, המושב והקיבוץ של מרחבי הגליל והעמקים, ובתוכם שומרי מסורת לא מעטים. אליהם נוספו במרוצת חודשי לחימה ארוכים בני עיר רבים ואף עולים חדשים אנשי גח"ל ומח"ל. ראוי לציין, כי בימי תש"ח היו בחטיבת גולני בחורות רבות, אשר שירתו בכל היחידות בתפקידים שונים, ורבות מהן פעלו כקשריות או חובשות קרביות. כבר במלחמת העצמאות היתה חטיבת גולני כור היתוך לילידי הארץ ולבני העליות השונות. בסיכום המבוא שכתב נחום גולן לספר "אילן ושלח" נאמר: "...צמחנו בנוף הגלילי ובמישורי העמקים, ובמרחבי הנגב הרחבנו אופקים – התבגרנו. ההתיישבות בעמקים ובגליל היא שנתנה לחטיבה את צביונה וחותמה המיוחד, וממנה ספגה את ערכיה, כי על כן היתה החטיבה כפרית וגאמנה לערכים שינקה בגושי התיישבות אלו. ציינו אותה תכונותיו של עובד־האדמה ויושב־הכפר: עקשנות, צמידות למשימה, שורשיות ושקט..."

דרך הקרבות של חטיבת גולני

א. מלחמת העצמאות (1948-1949)	
8-10.4.48	1. משמר העמק
10.4.48	2. טבריה
15-17.5.48	3. נשר
18.5.48	4. צפת
20-21.5.48	5. דגניה
2.6.48	6. לוזיה
9-18.7.48	7. סניח (אילניה)
22-23.12.48	8. מסלט 86
9-10.3.49	9. אום רשרש ואילת
ב. תקופת השנים 1950-1956	
10-11.5.51	10. תל אל-מטילה
ג. מבצע קדש (1956)	
10-1.11.56	11. מצבי רפיח
ד. תקופת השנים 1957-1967	
1.1-1.2.60	12. האופק, הכפר המושב
16-17.3.62	13. נקייב, הכפר והמושב
ה. מלחמת ששת הימים (1967)	
7.6.67	14. שכס
9.6.67	15. תל-מאדר
9.6.67	16. הליעזיאח
9.6.67	17. בסיס
ו. תקופת השנים 1967-1973	
1967-70	18. יקו ברלב
3.12.60	19. נבל'רוס והרדום
27-28.12.70	20. יעמר (לבנון)
16-17.2.72	21. "פתחלנד" (לבנון)
ז. מלחמת יום הכיפורים (1973)	
4-10.10.73	22. מצב 107
6.10.73	23. מצב הרומון
8.10.73	24. מצב הרומון
1-2.10.73	25. כיס מצב הרומון
10-12.10.73	26. לובתא אלחשב
11-13.10.73	27. מועת בית'רין
ח. תקופת השנים 1974-1982	
11.4.74	28. פינע בקי'ר-שמונה
22.4.74	29. פינע ברהיה
1-4.7.76	30. אנטבה (מבצע יותן)
14-21.3.78	31. מבצע ליטאי
17.1.79	32. פינע במעלות
7.4.80	33. פינע במשגבעים
ט. מבצע שלום הגליל (1982)	
6-7.6.82	34. מבצר הנמור
10-19.6.82	35. עין-הילוח
13.6.82	36. כפר-סיל
17-18.6.82	37. כחמדון
18.6.82	38. שג'ת הלחה (כירוח)
י. תקופת השנים 1982-1983	
8.7.82	39. דרום לבנון
8.7.82	40. רצועת הפסחון
8.7.82	41. נטימה (לבנון)
8.7.82	42. יהודה ושומרון

"החטיבת הנגליל והעמקים" כונתה החטיבת גולני בימי תש"ח (1948). אך עתה, לאחר 42 שנות לחימה ואימונים, פזורים אתרי הקרב שלה בכל מרחבי ארץ ישראל: בגליל ובעמקים, בשומרון, בנגב ובסיני. בזמתי הגולן ובדרום לבנון, מבירות בצפון ועד אילת בדרום, מרפיה במערב ועד מועת בית'רין במזרח. דרך הקרבות הארוכה, הקשה והמיוחדת הזאת של חטיבת מס' 1, חולקה לעשר תקופות-משנה, ומתוך מאות הפעולות, המשיטות והקרבות, נבחרו רק ארבעים אתרי-הקרב החשובים והידועים ביותר מבחינת "המעט המחזיק מרובה". ביסודו של דבר, כך מלמדת אותנו המפה, חטיבת גולני הייתה ועודנה חטיבה צפונית ורוב רובם של אתרי-הקרב שלה מרוכזים בחלקה הצפוני של ארץ-ישראל, מבילות ועד שכס, מהים ועד הבשן.

צמת

הקרב בו השתתף ונפל יצחק ז"ל

פריצת קו ההגנה בצמח

ב-0430 החלה הרעשת צמח, שערי-הגולן ומסדה, שגברה והלכה מרגע לרגע. בעת ההיא נפרסו כ-30 שריונים מסוגים שונים (ביניהם טנקים) בקשת רחבה מסביבות המחנה עד לבסטין, והחלו להתקדם בפיוזר לעבר צמח. חיל-הרגלים הסורי לא השתתף הפעם בהתקפה, אלא חנה ממרחק. ההרעשה ערעה את בתי החמר, ששימשו מסתור למגינים. החפירות לא היו עמוקות במידה מספקת, שוחות רובאים בלבד, שחסרו כל כיסוי-ראש. אנשים רבים נפגעו, ביניהם מפקדים. השריונים התקדמו תוך כדי הצלפת פגזים לעבר העמדות. אחד התותחים הא.מ., שהוצב כנגד כלי הרכב, נפגע והוצא מן השימוש. הטנקים המתקרבים מדרום איגפו את השכונה שמעבר לתחנת הרכבת. באזה שלנו, שהטיחה אש מאחד הבתים, נטלה את חשקו של חיל-הרגלים הסורי לנוע, כן האיטה מעט את קצב התקדמותו של השריון. אבל, לא לזמן רב. ההרעשות שבאו בכיוון ישיר והאיגוף שמדרום אילצו את המגינים לנטוש את עמדותיהם ולהתחיל לצאת מתוך צמח, כשלא ניתן להוציא מתוכה את כל הפצועים. השריונים כיסו באשם את הרחובות והמפלשים שבין הבתים. בתופת אש זו קשתה הנסיגה. האנשים זחלו בין הבתים ובקוצים ומספר הנפגעים נתרבה הלך.

ההתנגדות רפתה וכמעט פסקה. השריונים החלו לנוע באין מפריע בשטח פתוח. המגינים נסוגים לעבר בנין המשטרה והלאה. מכונת היריה שהוצבה בבנין, מחפה על הנסוגים. בינתיים, תוך התקדמות הרכב הסורי, הופגזה המשטרה הפגזה קשה, ושני טורים קיבו אליה כבמלקחים, מתוך הרחוב הראשי ומעבר השטח הפתוח שמדרום. רק עם הכבש הכפר. החל חיל-הרגלים הסורי להתקדם.

הסמג"ד, צביקה לבקוב, הגיע לפנה"צ לתחנת המשטרה, על מנת לארגן את ההתגוננות. הערבוביה היתה גדולה, וחאנשים אובדי עצות. צביקה ריכז את המגינים ודרש תגבורת נוספת. המחלקה, שחנתה בשער-הגולן, אשר לא הותקפה עדין, הוזעקה לעזרה, וכן שארית הפלוגה מטבריה. עד שהגיעו התגבורות נעזבה תחנת המשטרה ע"י מגיניה, ונפגעים רבים נשארו בתוכה, וביניהם צביקה. ברגעיהם האחרונים הספיקו עוד לפגוע בכמה כלי רכב.

המצב היה חמור. למעשה, היתה הדרך לטבריה פתוחה. בדגניות לא היה כל כוח רציני מסוגל לעצור. שרידי הנסוגים מצמח היו שבורים ורצוצים. בשטח שבין המשטרה לדגניה נמצאו נפגעים רבים מן הנסיגה הקטלנית, והאויב המשיך להמטיר את אשו.

היום שבו נפל יצחק ז"ל

ביום שלישי בבוקר, ה-18 במאי, נפתחה עלינו ההתקפה הגדולה. זמן-מה עמדנו בפני האש הקטלנית של האויב ולחץ הטנקים שלו, אך נשברנו! הצלחנו להחלץ מן הקו דרך סימטאותיה העקלקלות של צמח ולהגיע בנשק ביד, עם הפצועים, אל תחנת-המשטרה. ידעתי: צמח אבודה. האויב עולה על דגניה!

ניסינו להתבצר בבית-המשטרה. מרגע לרגע רבו הפצועים וההרוגים. כבר נשארנו רק כ-20 איש שלמים. במשטרה. לא הבנתי, לשם מה אנו שרויים עדין כאן. האויב חוסם בטנקים שלו את דרך נסיגתנו לדגניה. — האם בגופנו נעצרים? הד מכונת-היריה שלנו נשמע מעל הגג, — „המוהיקני-האחרון!“ — אמרתי בלבי — והנה מכיין גם הוא יד אלינו והודיע: יריותינו אינן משפיעות על רכב-האויב. ניתנה פקודת-נסיגה: „לעזוב את הפצועים ולצאת!“...

דרך הפירצה, שבה נכנסנו כמנצחים לפני שלשה שבועות, יצאנו עכשיו בנסיגתנו, ופנינו לדגניה...

עד היום איני יודע, כיצד עברתי את „דרך-המות“ הזאת והגעתי שלם בגופי. האויר היה דחוס משריקות כדורים ופגזים. ידעתי: הנופל לא יקום עוד... חברים, שיחידיו גלגו ולמדנו, נפלו לעיני, וידי קצרה מהושיע. המות פשט אחרינו את ידיו הארוכות וקצר את קצירו בלירחם...

מוזעזעים הגענו לדגניה. הד-עמום נשמע מצמח... עם ערב נשתרר שקט. דממה מבשרת רעות ירדה על הכל. — דרוכים ישבנו, וחכינו ליום המחרת.

אבי

יומן המערכה

עדות יוצאת דופן מאותם ימים, ומצדו השני של קנה התותח, קיבלנו מיומנו של הקצין לויטננט פאיז חדיפי, מפקד הטנק הסורי שנעצר בדגניה. רק טבעי הוא שהרישום ביומן מסתיים בתאריך 20/5 ללא ציון השעה.

היציאה היתה ממחנה מצפון לבירות ביום 12/5, לאחר ביקור שר ההגנה בחברת הגנרל צפרה-פחה במחנה. משם, דרך צידון, בניאס וקוניטרה, הצטרף הכוח לקרב שהתחיל קודם לכן, ובו היו להם פצועים.

15/5 התקפנו את צמח במשוריינים ומטוסים, תותחי שני הצדדים פועלים. בערב נערכנו במקום שני לקראת הבוקר.

16/5 התרכזנו במרחק 300 מטר מצמח והתקפנו את העיר במשוריינים שלנו. התחולל קרב גדול, ונפלו הרבה פצועים והרוגים.

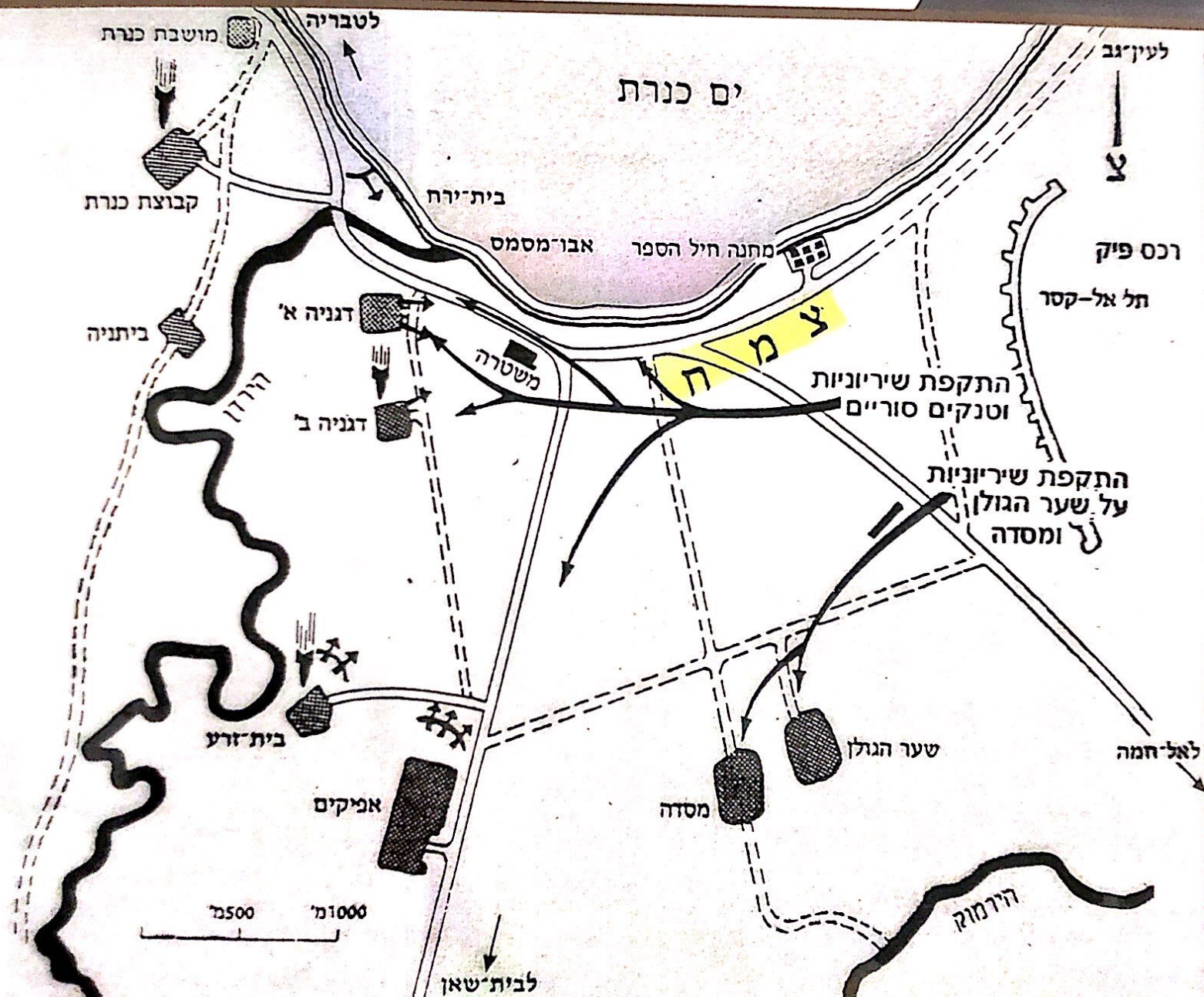
17/5 התרכזנו ממזרח לחזית למנוחה. הפלוגה הראשונה התקדמה. טנק נפל לים כנרת.

18/5 התקפנו את צמח. הטנק שלי נכנס ראשון. הרסתי את המוקשים ברימוני ייד כשאני הולך רגלי.

19/5 היערכות והתקפה מכל הסוגים. במערכת היום הראשון נהרגו 67 יהודים.

20/5 התקפנו מושבה ממערב לצמח (=דגניה).

מפת הקרב

לוחם בתקופתו

האנדרטה הישנה בצמח לזכר חללי
מלחמת השחרור בעמק הירדן

הקיצ האחרון

זה הקיצ האחרון שלי איתכם
עם השם הראשון אני אצלם
דמעותיי ילראו באורד הרחובות
כמו צלה נוסר ומקוות רחוקות
אני איש של חורף בין אלפי אנשי ים
אק החורף הלה כבר לא אהיה קיים
לאט לאט השכבות נמסות
בין רוזים לא רוזים ותפילות אחרונות
אל תלכרו שהטחתם לא לבכות
כי השמיים גדולים והדמעות קטנות
תצנחו את הצינוריים כל עם ראשון
ותחשבו עלי

אני רוזה לטפס על ההרים כי הם שם
ולבקר במדינות מעבר לים
לדעת אם יש צורות חיים אחרות
ואם המתים משיכים לחיות
כי זה הקיצ האחרון שלי איתכם
עם השם הראשון אני אצלם
לאט לאט השכבות נמסות
בין רוזים לא רוזים ותפילות אחרונות

ארץ שיושביה היא אוכלת
וזבת חלב ודבש ותכלת
לפעמים גם היא עצמה גוזלת
את כבשת הרש.

ארץ שמתקו לה רגביה
ומלוחים כבכי כל חופיה
שנתנו לנ אוהביה כל אשר
יכלו לתת.

שב החצב לבן לפרוח
שם בדרך יחידי
והיסמין ישיב ניחוח
שדות הזמן שלה האבודים

ארץ שמתקו לה רגביה
ומלוחים כבכי כל חופיה
שנתנו לה אוהביה כל אשר
יכלו לתת.

כל אביב שהים לה סביוניה
לכסות את כל קימטי פניה
רוח קיץ עצב אבניה
ילטף באור.

שב הסתיו עם כבד ענניה
לעטוף אפור את כל גניה
והחורף את שמורות עיניה
הבוכות יסגור.

שב החצב לבן לפרוח
שם בדרך יחידי
והיסמין ישיב ניחוח
שדות הזמן שלה האבודים.

שב הסתו עם כבד ענניה
לעטוף אפור את כל גניה
והחורף את שמורות עיניה
הבוכות יסגור.